C/2024/6813

29.11.2024.

PADOMES IETEIKUMS

(2024. gada 21. oktobris)

par Igaunijas ekonomikas, budžeta, nodarbinātības un strukturālo politiku

(C/2024/6813)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ([1]), un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ([2]), ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada prioritātēm mehānisms palīdz panākt ekonomikas un sociālo atveseļošanu un īstenot ilgtspējīgas reformas un investīcijas, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(2) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ([3]) ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdzēs iegūt enerģētisko drošību un dažādot Savienības energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Igaunija savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(3) Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", lai nodrošinātu informācijas bāzi lēmumiem par politiku un radītu pamatnosacījumus izaugsmes palielināšanai. Paziņojumā kā viens no deviņiem savstarpēji pastiprinošiem faktoriem bija minēta konkurētspēja. Citi faktori bija piekļuve privātajam kapitālam, pētniecība un inovācija, izglītība un prasmes, kā arī funkcionējošs vienotais tirgus, kas ir ārkārtīgi svarīgas politikas prioritātes attiecībā uz reformām un investīcijām, lai risinātu pašreizējās

([1]) OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

produktivitātes problēmas, kā arī vairotu Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspēju. Komisija 2024. gada 14. februārī nāca klajā ar paziņojumu "2024. gada ziņojums par vienoto tirgu un konkurētspēju". Minētajā paziņojumā detalizēti aprakstīts, kādas ir Eiropas vienotā tirgus priekšrocības un izaicinājumi, un tajā ir analizētas gada norises saskaņā ar deviņiem identificētajiem konkurētspējas faktoriem.

(4) Komisija 2023. gada 21. novembrī pieņēma 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2024. gada Eiropas pusgadu. Eiropadome 2024. gada 22. martā apstiprināja 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kas attiecas uz konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2023. gada 21. novembrī uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1176/2011 ([4]) pamata pieņēma arī 2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā nenorādīja Igauniju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļinātais pārskats. Tajā pašā dienā Komisija arī pieņēma atzinumu par Igaunijas 2024. gada budžeta plāna projektu. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2024. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Padome pieņēma Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ([5]) ("2024. gada ieteikums par eurozonu") 2024. gada 12. aprīlī un Vienoto nodarbinātības ziņojumu 2024. gada 11. martā.

(5) Savienības jaunais ekonomikas pārvaldības satvars stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Šis satvars ietver jauno Regulu (ES) 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību, grozīto Padomes Regulu (EK) Nr. 1467/97 ([6]) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu, un grozīto Padomes Direktīvu 2011/85/ES ([7]) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām. Jaunā ekonomikas pārvaldības satvara mērķis ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Jaunais ekonomikas pārvaldības satvars arī veicina valstu līdzatbildību un vairāk orientējas uz vidēju termiņu apvienojumā ar efektīvāku un konsekventāku izpildi. Katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Padomei un Komisijai savs valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns. Valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālajā plānā ir iekļautas dalībvalsts fiskālās, reformu un investīciju saistības, plānošanas periodam aptverot četrus vai piecus gadus atkarībā no tā, cik ilgs ir valsts likumdevēja parastais sasaukuma laiks. Neto izdevumu ([8]) virzībai valstu vidēja termiņa fiskāli strukturālajos plānos ir jāatbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām, piemēram, par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tam jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), un ka vispārējās valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar Regulā (ES) 2024/1263 izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt līdz trim gadiem. Lai palīdzētu sagatavot minētos valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālos plānus, Komisija 2024. gada 21. jūnijā publicēja norādījumus par informāciju, kas dalībvalstīm jāsniedz savos valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālos plānos un gada progresa ziņojumos. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 5. un 36. pantu Komisija dalībvalstīm attiecīgā gadījumā nosūtīja atsauces trajektorijas un tehnisko informāciju. Dalībvalstīm savi valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālie plāni ir jāiesniedz līdz 2024. gada 20. septembrim, izņemot, ja dalībvalsts un Komisija vienojas šo termiņu pagarināt par saprātīgu laikposmu. Saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu dalībvalstis var apspriest savus vidēja termiņa plānu projektus ar savu valsts parlamentu, lūgt neatkarīgām fiskālajām iestādēm sniegt atzinumu, kā arī apspriesties ar sociālajiem partneriem un citām valsts ieinteresētajām personām.

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Padomes Ieteikums (2024. gada 12. aprīlis) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C, C/2024/2807, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Padomes Direktīva 2011/85/ES (2011. gada 8. novembris) par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L 306, 23.11.2011., 41. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Neto izdevumi, kā definēts Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktā: "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

(6) 2024. gadā Eiropas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz efektīvi novērst visas problēmas, kas konstatētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020., 2022. un 2023. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas ir pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

(7) Igaunija savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu Komisijai iesniedza 2021. gada 18. jūnijā. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2021. gada 29. oktobrī pieņēma Īstenošanas lēmumu par Igaunijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ([9]) un 2023. gada 16. jūnijā grozīja šo lēmumu, ievērojot Regulas (ES) 2021/241 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finanšu atbalsta maksimālo finanšu iemaksu, kā arī lai iekļautu *REPowerEU* nodaļu ([10]). Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Igaunija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(8) Igaunija 2024. gada 25. aprīlī iesniedza savu 2024. gada valsts reformu programmu un 2024. gada 30. aprīlī – 2024. gada stabilitātes programmu, ievērojot Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 ([11]) 4. panta 1. punktu. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2024. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Igaunijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(9) 2024. gada 19. jūnijā Komisija publicēja 2024. gada ziņojumu par Igauniju. Tajā tika izvērtēts, kā Igaunija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam, un kā Igaunija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Igaunijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(10) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Igaunijas vispārējās valdības budžeta deficīts pieauga no deficīta 1,0 % apmērā no IKP 2022. gadā līdz deficītam 3,4 % apmērā 2023. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds palielinājās no 18,5 % no IKP 2022. gada beigās līdz 19,6 % 2023. gada beigās.. Kā paziņots Komisijas 2023. gada 8. marta paziņojumā "Fiskālās politikas norādes 2024. gadam", Komisija veic priekšdarbus, lai sāktu uz deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un atbilstoši spēkā esošajām tiesību normām. Komisija 2024. gada 19. jūnijā pieņēma ziņojumu saskaņā ar LESD 126. panta 3. punktu. Minētajā ziņojumā bija novērtēts Igaunijas budžeta stāvoklis, ņemot vērā to, ka tās vispārējās valdības budžeta deficīts 2023. gadā pārsniedza Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Ziņojumā tika secināts, ka, ņemot vērā šo novērtējumu un pēc tā atzinuma izskatīšanas, kuru Ekonomikas un finanšu komiteja ir formulējusi, ievērojot Līguma 126. panta 4. punktu, Komisija 2024. gada jūlijā neierosinās sākt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru attiecībā uz Igauniju.

(11) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica ([12]) Igaunijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Igaunijai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Igaunijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo

([9]) ST 12532/21 INIT; ST 12532/21 ADD 1.

([10]) Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 16. jūnijs), ar ko groza Padomes Īstenošanas lēmumu (2021. gada 29. oktobris) par Igaunijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 9367/2023 INIT; ST 9367/23 ADD 1).

([11]) Padomes Regula (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu (OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

([12]) Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Igaunijas 2022. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Igaunijas 2022. gada stabilitātes programmu (OV C 334, 1.9.2022., 44. lpp.).

pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālās politikas nostāja ([13]) 2023. gadā bija ekspansīva, proti, 1,6 % apmērā no IKP, šajā kontekstā ņemot vērā augstu inflāciju. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā bija ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju 1,0 % apmērā no IKP. Tas ietver to mērķorientēto ārkārtas atbalsta pasākumu izmaksu samazinājumu par 0,1 % no IKP, kuri bija vērsti uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu, kā arī tādu izmaksu samazinājumu par 0,2 % no IKP, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas. Tāpēc valsts finansēto neto primāro kārtējo izdevumu ekspansīvā ietekme 2023. gadā bija tikai daļēji saistīta ar atbalstu cilvēkiem, kas bēg no Ukrainas. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) ekspansīvo pieaugumu veicināja lielāki izdevumi par publiskā sektora algām un pensijām, kā arī jaunas pastāvīgas izdevumu programmas aizsardzības, izglītības un bērnu pabalstu jomā, ko nelīdzsvaro proporcionāls ieņēmumu pieaugums. Kopumā – 2023. gada valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums neatbilda Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Izdevumi, kas finansēti no mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem, 2023. gadā veidoja 1,4 % no IKP. Valsts finansētās investīcijas 2023. gadā bija 5,8 % no IKP – salīdzinājumā ar 2022. gadu ir vērojams pieaugums par 1,4 procentpunktiem. Igaunija no mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansēja papildu investīcijas. Igaunija finansēja publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veikšanai un enerģētiskās drošības veicināšanai, piemēram, pasākumu pakalpojumu un digitālās vārtejas izstrādē uzņēmējiem, Zaļā fonda kapitalizācijā (šis fonds veic investīcijas riska kapitāla fondos un pašu kapitāla ieguldījumos uzņēmumos) un elektroenerģijas tīkla stiprināšanā ar nolūku palielināt atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudu un pielāgoties klimata pārmaiņām. Minētās publiskās investīcijas finansē no mehānisma.

(12) 2024. gada stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 0,0 % un 2025. gadā par 2,0 %, savukārt inflācija, ko mēra, izmantojot saskaņotos patēriņa cenu indeksus (SPCI), 2024. gadā plānota 3,6 % apmērā un 2025. gadā 2,7 % apmērā. Paredzams, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2024. gadā palielināsies līdz 3,5 % no IKP ([14]) un 2025. gadā – līdz 3,0 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2024. gada beigām pieaugs līdz 22,6 % un līdz 2025. gada beigām – līdz 24,9 %. Prognozēts, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies līdz 2,2 % no IKP 2026. gadā, 1,4 % no IKP 2027. gadā un 0,8 % no IKP 2028. gadā. Tādēļ tiek plānots, ka vispārējās valdības bilance no 2025. gada nepārsniegs Līgumā noteikto atsauces vērtību, kas ir 3 % no IKP. Toties paredzams, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2026. gadā pieaugs līdz 26,2 % un tad pakāpeniski samazināsies līdz 26,0 % 2027. gadā un līdz 25,0 % 2028. gadā.

(13) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā samazināsies par 0,5 % un 2025. gadā palielināsies par 3,1 %, un inflācija, ko mēra, izmantojot SPCI, 2024. gadā plānota 3,4 % apmērā un 2025. gadā 2,1 % apmērā.

(14) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 3,4 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās sasniegs 21,4 %. 2024. gadā gaidāmā parāda attiecības pret IKP palielināšanās galvenokārt atspoguļo valdības deficīta ietekmi. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja 2024. gadā būs kopumā neitrāla (0,1 % no IKP).

(15) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no mehānisma neatmaksājamā atbalsta ("dotācijām") 2024. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,9 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,3 % no IKP 2023. gadā). No mehānisma dotācijām finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Igaunijas vispārējās valdības bilanci vai parādu.

(16) Padome 2023. gada 14. jūlijā ieteica ([15]) Igaunijai nodrošināt, ka 2024. gadā tiek īstenota piesardzīga fiskālā politika, jo īpaši, ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu līdz ne vairāk kā 4,9 %. Dalībvalstis tika aicinātas sava 2023. gada budžeta izpildes gaitā un 2024. gada budžeta plāna projektu sagatavošanas gaitā ņemt vērā, ka Komisija, pamatojoties uz 2023. gada budžeta izpildes rezultātu datiem, ierosinās

([13]) Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no Savienības budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus (un neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no mehānisma un citiem Savienības fondiem.

([14]) Igaunijas iestādes informēja Komisiju par to, ka valdība vienojās par 2024. gada papildu budžetu (Likums Nr. 456 SE par valsts 2024. gada papildu budžetu) un 2024. gada 5. jūnijā nosūtīja to valsts parlamentam, kas 10. jūnijā to pieņēma pirmajā lasījumā un 14. jūnijā – otrajā lasījumā, un ir sagaidāms, ka 2024. gada 19. jūnijā to pieņems trešajā lasījumā. Paredzams, ka ar šo papildu budžetu nominālais deficīts tiks samazināts par 0,4 % no IKP (lielākā daļa no šajā papildu budžetā iekļautajiem pasākumiem ir pastāvīgi izdevumu samazināšanas pasākumi, taču tajā ir ietverti arī ieņēmumus palielinoši pasākumi.)

([15]) Padomes Ieteikums (2023. gada 14. jūlijs) par Igaunijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Igaunijas 2023. gada stabilitātes programmu (OV C 312, 1.9.2023., 49. lpp.).

Padomei sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi Igaunijas strukturālā bilance, kas 2023. gadā bija - 1,3 % no IKP, 2024. gadā tiek prognozēta - 0,7 % apmērā, tādējādi tā būs valsts vidēja termiņa budžeta mērķa (VTM) līmenī, kas ir strukturālā bilance - 0,75 % no IKP. Tādēļ ir novērtēts, ka Igaunija atbilst Padomes ieteiktajam.

(17) Turklāt Padome ieteica Igaunijai 2023. un 2024. gadā pēc iespējas drīz izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus un attiecīgos ietaupījumus izmantot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Padome arī ieteica, ka tad, ja enerģijas cenas atkal pieaugtu un tāpēc būtu nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai būtu jāturpina esošie pasākumi, Igaunijai ir jānodrošina, ka šādi atbalsta pasākumi ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un saglabā stimulus taupīt enerģiju. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumu prognozētās neto budžeta izmaksas ([16]) ir 0,2 % no IKP 2023. gadā, bet 2024. un 2025. gadā tiek prognozētas 0,0 % līmenī. Ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumi ir izbeigti 2023. un 2024. gadā. Tas atbilst Padomes ieteikumam.

(18) Padome turklāt Igaunijai ieteica arī saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši nolūkā veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi valsts finansētās publiskās investīcijas palielināsies no 5,8 % no IKP 2023. gadā līdz 6,3 % no IKP 2024. gadā. Tas atbilst Padomes ieteikumam.

(19) Pamatojoties uz prognozes sagatavošanas termiņā zināmajiem politikas pasākumiem un pieņēmumu, ka politika nemainīsies, Komisija savā 2024. gada pavasara prognozē paredz, ka valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 4,3 % no IKP. 2025. gadā gaidāmais deficīta pieaugums galvenokārt atspoguļo iedzīvotāju ienākuma nodokļa reformas neto ietekmi, kuras rezultātā, paredzams, samazināsies valdības ieņēmumi. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2025. gada beigām pieaugs līdz 24,6 %. 2025. gadā gaidāmais parāda attiecības pret IKP pieaugums galvenokārt atspoguļo valdības deficīta ietekmi.

(20) Igaunijas nodokļu ieņēmumi, izteikti kā IKP daļa, 2023. gadā pieauga, taču tie ir ievērojami mazāki par Savienības vidējo rādītāju, un tas ierobežo finansējumu, kas pieejams valsts izdevumiem par veselības aprūpi, ilgtermiņa aprūpi un sociālo aizsardzību. Ieņēmumi no īpašuma nodokļiem, kas ir vieni no nodokļiem, kuri vismazāk kaitē izaugsmei, 2022. gadā sasniedza tikai 0,3 % no IKP, kas ir aptuveni septiņas reizes mazāk nekā vidēji Savienībā. Igaunija iekasēja mazāk nekā vienu trešdaļu no Savienības vidējā rādītāja kapitāla nodokļu jomā (2,7 % no IKP), tai bija vieni no zemākajiem transporta nodokļiem Savienībā, un tā ir viena no nedaudzajām dalībvalstīm, kuras neiekasē ikgadēju vieglo transportlīdzekļu nodokli. Turklāt nodokļu slogs ir nevienmērīgs, un gaidāmās nodokļu reformas vēl vairāk palielinās nevienlīdzību. Konkrētāk, ir paredzams, ka ienākuma nodokļa likmes palielināšana no 20 % līdz 22 %, kā arī neapliekamā minimuma atbrīvojuma palielināšana un tā tvēruma paplašināšana, lai aptvertu visus ienākuma nodokļa maksātājus, 2025. gadā būs regresīva. Turklāt Igaunijas darbaspēka ienākuma nodoklis (kaut arī tuvu Savienības vidējam rādītājam, proti, 17,2 % no IKP) ir regresīvs, jo augstāks ienākumu līmenis tiek aplikts ar nodokļiem, piemērojot zemāku faktisko likmi. Publiskie izdevumi sociālajai aizsardzībai 2022. gadā samazinājās un joprojām ir ievērojami mazāki par Savienības vidējo rādītāju. Tas nozīmē to, ka sociālo pabalstu līmenis ir salīdzinoši zems un tiem ir ierobežots tvērums, savukārt vecuma pensijas ir vienas no zemākajām Savienībā. Izdevumi par vispārējiem sabiedriskajiem pakalpojumiem sasniedz 3,7 % no IKP, kas ir gandrīz par divām trešdaļām mazāk nekā vidēji Savienībā.

(21) Igaunija ir pieņēmusi vairākas reformas, lai uzlabotu piekļuvi ilgtermiņa aprūpei un veselības aprūpei un tās pieejamību cenu ziņā. Kaut arī reformas ir solis pareizajā virzienā, vēl aizvien nav nodrošināts ilgtspējīgs finansējums ilgtermiņa aprūpei un veselības aprūpei. Rezultātā personīgie maksājumi joprojām ir lieli, un ir pieaugušas neapmierinātās medicīniskās aprūpes vajadzības. Piekļuve medicīniskajai aprūpei visā valstī ir nevienmērīga, jo īpaši tādēļ, ka pašvaldībām trūkst spēju un resursu, lai pieprasījuma apmierināšanai sniegtu pietiekami daudz pakalpojumu. Kaut arī pieprasījums nav pilnībā apmierināts, publiskie izdevumi ilgtermiņa aprūpei un veselības aprūpei joprojām ir vieni no mazākajiem Savienībā. Tas ir saistīts ar darbaspēka trūkumu minētajās nozarēs. Paredzams, ka demogrāfisko pārmaiņu dēļ pieaugs pieprasījums pēc piekļuves ilgtermiņa aprūpei un veselības aprūpei. Tādēļ ir jānodrošina pienācīgs finansējums gan vienai, gan otrai.

(22) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka minētās reformas un investīcijas palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Šajā īsajā termiņā ir svarīgi nekavējoties turpināt efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās uzlabotu Igaunijas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo

([16]) Tās atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksas, ievērojot ieņēmumus un izdevumus un attiecīgā gadījumā atskaitot ieņēmumus no nodokļiem par enerģijas piegādātāju negaidīto papildu peļņu.

taisnīgumu. Lai izpildītu atveseļošanas un noturības plānā noteiktās saistības līdz 2026. gada augustam, Igaunijai ir svarīgi turpināt reformas un investīcijas. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(23) Gatavojot kohēzijas politikas programmu vidusposma pārskatu, Igaunijai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1060 ([17]) 18. pantu līdz 2025. gada martam jāpārskata katra programma, ko atbalsta no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Eiropas Sociālā fonda Plus ("ESF+"), Kohēzijas fonda un Taisnīgas pārkārtošanās fonda ("TPF"), cita starpā ņemot vērā 2024. gada konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus, kā arī nacionālo enerģētikas un klimata plānu. Uz minētā pārskata pamata notiek katrā programmā iekļautā Savienības finansējuma galīgā piešķiršana. Igaunijai ir progress kohēzijas politikas programmu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā, taču problēmjautājumi ir saglabājušies un starp galvaspilsētu un pārējo Igaunijas teritoriju joprojām pastāv atšķirības. Ārkārtīgi svarīgi ir paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Kohēzijas politikas programmās apstiprinātās prioritātes vēl aizvien ir aktuālas. Īpaši svarīgi ir palielināt uzņēmumu konkurētspēju, jo īpaši uzņēmumiem ārpus lielpilsētu reģiona, un vairot uzņēmumu inovācijas spējas. Augsta prioritāte ir privāto un publisko ēku, kā arī uzņēmumu energoefektivitātes uzlabošana. Vēl aizvien svarīgi ir nodrošināt piekļuvi nodarbinātībai ar aktīvu un preventīvu darba tirgus pasākumu palīdzību un veicināt veselīgu darba vidi. Prioritāte būtu jāpiešķir arī tam, lai uzlabotu izglītības un apmācības kvalitāti, efektivitāti un atbilstību darba tirgus prasībām, veicinātu mūžizglītību, jo īpaši elastīgu pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi, kā arī aktīvu iekļaušanu, un palielinātu ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu piekļūstamību, efektivitāti un noturību. Gatavojot kohēzijas politikas programmu vidusposma pārskatu, lielāka uzmanība jāpievērš vajadzībām saistībā ar ilgtermiņa aprūpes piekļūstamību un kvalitāti, vienlaikus par prioritāti nosakot neatkarīgu dzīvi. Igaunija varētu arī izmantot ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/795 ([18]) izveidoto iniciatīvu "Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma", jo īpaši saistībā ar investīcijām neto nulles emisiju tehnoloģiju izgatavošanā un industriālās pārveides atbalstīšanā, piemēram, tādās jomās kā dziļo tehnoloģiju inovācija, zaļās un digitālās tehnoloģijas un biomedicīna. Igaunija varētu arī palielināt savu spēju apstrādāt retzemju metālus un iesaistīties šo jomu atbalstošā pētniecībā un izstrādē.

(24) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjautājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā un citos Savienības fondos, Igaunija saskaras ar vairākiem papildu problēmjautājumiem, kas saistīti ar sociālo aizsardzību, resursefektivitāti un prasmēm.

(25) Vēl aizvien vāja ir sociālā aizsardzība, ar ko atbalsta vecāka gadagājuma cilvēkus, personas ar invaliditāti un cilvēkus, kuriem ir nestandarta darbs un kuri strādā īsus periodus. Rezultātā to personu ar invaliditāti īpatsvars, kuras pakļautas nabadzības un sociālās atstumtības riskam, 2022. gadā ne tikai pieauga, bet sasniedza otro augstāko rādītāju Savienībā. Pieaug nabadzība vecumdienās, un 2022. gadā tā bija viena no augstākajām Savienībā – arī tādēļ, ka pensijas joprojām ir mazas salīdzinājumā ar ienākumiem no darba. Zemais sociālās drošības tīkla adekvātums ir iemesls lielai un ienākumu nevienlīdzībai, kura pieaug, neraugoties uz dažiem uzlabojumiem iepriekšējos gados. Bezdarbnieka pabalstu nelielais tvērums (jo īpaši to personu gadījumā, kurām ir nestandarta darbs un kuras strādā īsus periodus) vēl vairāk palielina ienākumu nevienlīdzību un nabadzību. Kaut arī bezdarbnieka pabalstu saņemšanas ilgums ir ticis pielāgots saskaņā ar Igaunijas atveseļošanas un noturības plānu, tomēr tvēruma paplašināšana vēl nav īstenota. Aizvien lielākā nevienlīdzība ir saistīta ar cenu un dzīves dārdzības būtisko pieaugumu, kam nesekoja atbilstošs sociālo pabalstu un minimālo algu palielinājums. Mājsaimniecību ar zemiem ienākumiem situācija ir pasliktinājusies, kam par iemeslu ir iepriekš reģistrētā augstā un ilgstošā inflācija, un paredzams, ka 2024. un 2025. gadā nodokļu reformu rezultātā tā turpinās pasliktināties. Nabadzību un nevienlīdzību varētu mazināt, nodrošinot atbilstīgus ietekmes mazināšanas pasākumus, tostarp attiecībā uz pensijām, un uzlabojot sociālās aizsardzības sistēmas adekvātumu. Visi minētie pasākumi arī palīdzētu atbalstīt augšupēju sociālo konverģenci atbilstīgi Komisijas izstrādātajai otrā posma valstu analīzei, kuras pamatā ir 2024. gadā sāktās sociālās konverģences sistēmas iezīmes. Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 3. panta 3. punkta b) apakšpunktu Eiropas pusgadam ir jāietver nodarbinātības pamatnostādņu īstenošanas uzraudzība, ko veic Komisija, cita starpā izmantojot satvaru sociālās konverģences risku identificēšanai.

([17]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1060 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu, zvejniecības un akvakultūras fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Finansiāla atbalsta instrumentu robežu pārvaldībai un vīzu politikai (OV L 231, 30.6.2021., 159. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([18]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/795 (2024. gada 29. februāris), ar ko izveido Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu (STEP) un groza Direktīvu 2003/87/EK un Regulas (ES) 2021/1058, (ES) 2021/1056, (ES) 2021/1057, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) 2021/1060, (ES) 2021/523, (ES) 2021/695, (ES) 2021/697 un (ES) 2021/241 (OV L, 2024/795, 29.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(26) Degslānekļa īpatsvars Igaunijas energoresursu struktūrā joprojām ir ievērojams un kavē zaļo pārkārtošanos. Jāturpina atjaunīgās enerģijas ražošanas izvēršana, lai palīdzētu pakāpeniski atteikties no degslānekļa, vienlaikus saglabājot augstu enerģētiskās neatkarības līmeni. Degslānekļa nozare ne tikai rada kaitējumu videi, bet uz to attiecas arī 90 % no Igaunijas bīstamajiem atkritumiem. Igaunijā ir viens no zemākajiem resursu produktivitātes rādītājiem dalībvalstu vidū, kas daļēji varētu būt skaidrojams ar resursietilpīgo valsts degslānekļa nozari, kā arī ar vispārējo rūpniecības sistēmu, kura ir resursietilpīga. Resursu produktivitāte gandrīz nav pieaugusi (no 1 EUR/kg izmantoto resursu līdz 1,1 EUR/kg) – 2022. gadā tā joprojām bija mazāka par pusi no Savienības vidējā rādītāja. Zemes izmantošanas, zemes izmantojuma maiņas un mežsaimniecības sektors ir kļuvis par CO_2 emitētāju, nevis par absorbētāju. Mežsaimniecības sektoram ir raksturīgi lieli koku izciršanas apjomi, kā arī neliela resursu valorizācija. Igaunija gūtu labumu no meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas efektivitātes palielināšanas, turpmākas pārejas uz aprites ekonomiku un atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanas. Turklāt resursu produktivitāte ir viena no Igaunijas vājajām vietām saistībā ar valsts inovācijas spēju. Ekoinovācijas rezultātu pārskatā Igaunija 2022. gadā ieņēma 13. vietu (115,5 punkti salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju – 121,5 punktiem; 2013. gadā Savienības vidējais rādītājs bija 100 punkti). Ekoinovācijas un biobāzētu inovāciju veicināšana dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas nolūkā palīdzēs uzlabot Igaunijas resursu produktivitāti un konkurētspēju.

(27) Daudzās nozarēs ir vērojams prasmju trūkums un neatbilstība, kas samazina Igaunijas konkurētspēju. Uzņēmumi ir konstatējuši, ka kvalificētu darbinieku trūkums ir šķērslis investīcijām un uzņēmumu eksporta potenciālam. Kvalificēta darbaspēka trūkums un liela prasmju neatbilstība iet roku rokā ar strauju algu kāpumu un darbaspēka vienības izmaksu pieaugumu. Gan zaļā, gan digitālā pārkārtošanās ir palielinājusi pieprasījumu pēc darba ņēmējiem ar specializētām prasmēm, savukārt darbaspēka trūkums veselības aprūpē un izglītības nozarē vēl aizvien ir izteikts, un situāciju saasina darbaspēka novecošana. Tajā pašā laikā samērā augsti priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas un augstākās izglītības pamešanas rādītāji nozīmē to, ka nav pietiekama kvalificētu absolventu skaita. Šai problēmai ir īpaša reģionālā dimensija, jo lauku un attālos apvidos ir grūtāk piesaistīt kvalificētus speciālistus. Prasmju neatbilstību varētu ierobežot, vēl vairāk uzlabojot izglītības un apmācības sistēmas atbilstību darba tirgus vajadzībām, veicot investīcijas profesionālajā orientācijā, novēršot vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību, palielinot pārkvalifikācijas un prasmju pilnveides iespējas un labāk prognozējot vajadzības pēc konkrētām prasmēm. Ņemot vērā to, ka ekonomika ir jādiversificē virzībā uz darbībām ar augstu pievienoto vērtību, palīdzētu arī veidi, kā labāk noturēt un piesaistīt talantīgus cilvēkus.

(28) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm 2024. gadā ieteica rīkoties, tai skaitā izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai īstenotu 2024. gada Ieteikumu par eurozonu. 1., 2., 3. un 4. ieteikuma īstenošana Igaunijai palīdzēs īstenot 2024. gada Ieteikumā par eurozonu izklāstīto pirmo, otro, trešo un ceturto ieteikumu,

AR ŠO IESAKA Igaunijai 2024. un 2025. gadā rīkoties šādi.

1. Laikus iesniegt vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu. Ievērojot reformētā Stabilitātes un izaugsmes pakta prasības, ierobežot neto izdevumu ([19]) pieaugumu 2025. gadā līdz līmenim, kas vidējā termiņā *inter alia* nodrošina vispārējās valdības budžeta deficīta samazināšanu zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kura ir 3 % no IKP, un vispārējās valdības parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī. Paplašināt nodokļu bāzi un uzlabot piekļuvi veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei un tās finansēšanu.

2. Turpināt ātru un efektīvu atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, nodrošinot reformu un investīciju pabeigšanu līdz 2026. gada augustam. Paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Saistībā ar minēto programmu vidusposma pārskatīšanu turpināt koncentrēties uz saskaņotajām prioritātēm, rīkojoties, lai labāk apmierinātu vajadzības ilgtermiņa aprūpes nozarē, vienlaikus ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas piedāvātās iespējas uzlabot konkurētspēju.

3. Stiprināt sociālo aizsardzību, tostarp ar mērķi izskaust nabadzību vecumdienās, un paplašinot bezdarbnieka pabalstu tvērumu, jo īpaši attiecībā uz personām, kuras strādā īsus periodus vai kurām ir nestandarta darbs.

([19]) Saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktu "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot procentu izdevumus, diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

4. Samazināt degslānekļa īpatsvaru energoresursu struktūrā un ar biobāzētas inovācijas palīdzību palielināt resursu produktivitāti. Uzlabot darba ražīgumu un prasmju piedāvājumu, nodrošinot pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi un sekmīgāk noturot un piesaistot talantīgus cilvēkus.

Luksemburgā, 2024. gada 21. oktobrī

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

NAGY I.